

MATKAKERTOMUS

Kunta: **TORNIO**
Kohde: Tornion kirkko
Aika: 23.9.2005
Asia: Alapohjan korjaustöiden arkeologinen valvonta, katselmus
Osallistujat: Martti Kerimaa, kiinteistövastaava, Tornion srk-yhtymä
Maria Suvanto, arkeologi, Tornion srk
Erkki Kuokkanen, alapohjaurakoitsija, Sumak Oy + kaksi työmiestä
Henri Nordberg, johtaja, Tornionlaakson maakuntamuseo
Marianna Niukkanen, intendentti, Museovirasto

Kävin 23.9.2005 tutustumassa Tornion kirkon alapohjan korjaustöihin, joissa korjataan 1970-luvun korjaustöiden seurauksena syntyneitä vaurioita. Lattian alla on hautakammioita ja 1700-luvun vainajia, joten työmaalla on mukana myös arkeologi.

Korjaustöissä poistetaan kirkon lattianalaisista hautakammioista irtonainen rakennusjäte. Puhdistaminen aloitettiin 1.9. alttarin edustalla olevasta kammioista, jossa oli paljon kosteutta ja vainajat sen vuoksi huonossa kunnossa. Muissa kammioissa tilanne on kuitenkin ollut parempi, ja kirkon lattian oltua nyt yli kolme viikkoa auki on kuivumista edelleen tapahtunut. Kirkon etuosan kammiot on saatu puhdistettua ja keskiosa oli työn alla. Koska lattiaa ei ole purettu penkkirivien kohdalta, on joihinkin kammioihin hyvin vaikea päästä. Maa ja rakennusjäte on poistettu käsikaivuna, mikä on ahtaassa ryömintätilassa paikoitellen hyvin hidasta ja hankalaa. Myös imurointia on käytetty.

1970-luvun korjaustöissä on arkkuja huolimattomasti siirretty, ja osa niistä on hajonnut säpäleiksi. Lisäksi betonipalkkien valutöissä on särjetty tiilikammioiden seiniä, jotka ovat romahtaneet arkkujen päälle. Valtaosa arkuista ja vainajista on kuitenkin varsin hyväkuntoisia. Joissakin arkuissa erottuu maalauskoristelua. Vainajissa on säilynyt pehmytkudoksia, jopa nenä. Arkuissa ja niiden päällä on mm. havuja ja seppeleitä. Tekstiilit ovat säilyneet, mutta niiden värit ovat koko lailla hävinneet. Arkkujen joukossa on huomattu myös kaksi vakkaa, joista ainakin toisessa on keskosen jäännökset. Kävin lattian alla kahdessa kammiossa. Niissä täytehiekka vaikutti aivan kuivalta eikä vanhan lattian puurakenteissakaan näkynyt vaurioita. Puuroskassa elänyt lattiasieni ei ole levinnyt arkkuihin.

Arkeologi on seurannut maan ja rakennusjätteen poistoa ja dokumentoinut kammioiden, arkkujen ja vainajien kuntoa valokuvaamalla, kirjallisesti ja tekemällä merkintöjä haudoista tehtyyn vanhaan mittauspiirrokseen.

Sovimme katselmuksessa seuraavista asioista:

- Maanpoistossa voidaan käyttää hankalissa paikoissa varovasti imuria arkeologin valvonnassa käyden maa ensin muurauslastalla läpi, jolloin imuria käytetään maan kuljettamiseen ylös lattian alta. Yksittäisen irtoluun joutuminen imuriin ei haittaa.
- Arkkuja voidaan hieman siirrellä, mikäli se on korjaamisen kannalta tarpeen ja käytännössä mahdollista. Kokemuksen mukaan vain pienet lasten arkut ovat siirreltäviä; aikuisten arkut hajoavat herkästi.

- Jos arkut ottavat jossakin kohdassa kiinni betoniin, voidaan väliin yrittää ujuttaa tuohilevyä.
- Jos jotkin arkunkappaleet ovat selvästi sienen valtaamia, ne voidaan poistaa. Tällaisia ei kuitenkaan ole toistaiseksi huomattu.
- On tärkeää saada järjestettyä lattian alle riittävä tuuletus. Jatkossa vainajien tilaa seurataan vuosittain lattiaan rakennettavan tarkistusluukun kautta.

Helsingissä 26.9.2005

Marianna Niukkanen

Tiedoksi: RHO:n kirkkoryhmä, Martti Kerimaa, Maria Suvanto